

LÄNSSTYRELSEN
Malmöhus län
Miljövårdsenheten
G Mattiasson
040 - 14 60 73

BESLUT

1992-09-08

231-5488/92
1233-216

**Bildande av det marina naturreservatet
Falsterbohalvöns havsområde, Vellinge kommun**
(1 bilaga)

Uppgifter om naturreservatet

Namn: Falsterbohalvöns havsområde

Kommun: Vellinge

Kartblad: Topografisk karta: Malmö 2C SV
Ekonomiska kartan : Skanör 1C:82

Gränser: Området omfattar allmänt vattenområde
intill ett djup av 15 meter samt enskilt
vattenområde tillhörande Vellinge kommun

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen i Malmöhus län

Beskrivning av området

Strand- och kustvattenområdena i Vellinge kommun är intill ett djup av 15 meter av riksintresse för naturvård (N 34). I riksintresseområdet finns för närvarande sju naturreservat omfattande både terrestra och marina miljöer. Delar av området är också av riksintresse för kultur- miljövärden (K 130) och friluftslivet (F 5). Området omfattas förutom av riksintressen enligt 2 kap naturresurslagen (NRL) också av särskilda hushållningsbestämmelser enligt 3 kap NRL.

De höga naturvärdena har medfört att bl a vattenområdet intill 6 meters djup vid lågvatten utanför Falsterbohalvön och norrut är upptaget i Ramsarkonventionen som CW-område (Convention on Wetlands).

Vattenområdet kring Falsterbohalvön med Måkläppen och Foteviken är särskilt skyddsvärt kustområde i Vellinge kommun som Statens Naturvårdsverk har föreslagit ska bli marint reservat i den landsomfattande utredningen om Marina reservat, som redovisades 1980. I Aktionsplan mot havsföroreningar 1987 (Statens Naturvårdsverk Rapport 3323) anges Falsterbohalvön med Måkläppen som ett av sexton prioriterade områden för marina reservat.

LÄNSSTYRELSEN
Malmöhus län
 Miljövårdsenheten
 G Mattiasson
 040 - 14 60 73

BESLUT

1992-09-08

231-5488/92
 1233-216

I Naturvårdsplan för Sverige, Naturvårdsverkets strategi för att säkerställa de värdefullaste naturområdena i landet, finns Falsterbohalvön med omgivande vatten med som ett högprioriterat område för reservatsbildning i marina miljöer.

Vellinge kommun anger i översiktsplan 1990 och i miljöskyddsprogram och naturvårdsplan 1991 att hela kommunens vattenområde bör avsättas som marint reservat för att skydda områdets stora natur- och kulturvärden.

Kustvattnen kring Falsterbohalvön utgör ett sandvandningsområde utan motsvarighet i Sverige. Utbildade strandformer och pågående aktiva strand- och undervattensprocesser är av stort vetenskapligt geologiskt och naturgeografiskt intresse. Hela sandområdet kring Falsterbohalvön kan karakteriseras som ett slutet men kommuniserande system som är i labil jämvikt. Ackumulations- och erosionsprocesser pågår ständigt. Det är extrema väderleksförhållanden t ex starka vindar och lågvatten som påverkar sandtransporten och omfördelningen starkast. I vattenområdet sker en nettotransport av sand norrut längs Falsterbohalvöns västra kust. Sanden deponeras i området kring V Haken, medan det vissa år bl a 1990 och 1991, förs bort stora mängder sandmaterial från området. Sandtransporten utmed kusten sker tidvis norrut och tidvis söderut beroende på vind- och strömförhållanden. Hur stora sandmängder som är i rörelse kring Falsterbohalvön har aldrig klarlagts. Om sand tas ut från någon plats i ett sådant dynamiskt system strävar naturen efter att återställa den tidigare jämvikten. Sandsugning skapar obalans, vilket i första hand påverkar de strandnära områdena och leder till stranderosion och andra störningar i processen.

Sandbottenarna, det ringa vattendjupet och den starka vattenomsättningen skapar förutsättningar för ett produktivt och rikt biologiskt liv, för både den marina floran och faunan. Detta framgår bl a av att både höst- och vårlekande sill, horngädda och sjurygg leker i området. Dessutom är Sandflyttan Sveriges förnämsta område för piggvarens reproduktion. Bottenarna är också viktiga uppväxtplatser för torsk, plattfisk, ål, horngädda och sjurygg. Som produktionsområde för fisk och andra vattenlevande organismer är dessa kustvatten mycket betydelsefulla och värdefulla för den biologiska artrikedomen, fiskerinäringen och som näringskälla för en lång rad högre djurarter. Måkläppens sälbestånd - för gråsäl det enda i hela södra Östersjön och för knubbsäl det största i Östersjön - hämtar sin föda utanför Falsterbohalvön och är helt beroende av fisktillgången för sin existens. Måkläppen och omgivande vatten kring Falsterbohalvön utgör rastplats under delar av året för stora mängder mellanskarv, ejder och småskrake, som alla dyker efter föda i området. Småskranken har en av sina viktigaste ruggningsplatser i Europa i området kring Falsterbo rev.

LÄNSSTYRELSEN
Malmöhus län
 Miljövårdsenheten
 G Mattiasson
 040 - 14 60 73

BESLUT

1992-09-08

231-5488/92
 1233-216

I kustvattnet runt Falsterbohalvön finns flera större och mindre områden med ålgräs (*Zostera marina*). Dessa ålgräsängar har en mycket viktig ekologisk betydelse bl a som livsmiljö för många vattenlevande organismer och som substrat för epifyter och epifauna. Ålgräsängarna förekommer från 1 till ca 6-7 meters vattendjup och rymmer en artrik och varierad fauna av småräkor, havsborstmaskar, musslor och snäckor. Ålgräsängarna är viktiga uppväxtlokaler för fiskarter som ål, torsk och horngädda. Ålgräsängarna fungerar också som tillflykts- och skyddsområde för flera fiskarters yngel och som lekområde för horngädda och sjurygg. Ålgräsängarna är viktiga födoplatser för många fågelarter. Svanar och änder betar av ålgräset, medan andra arter som t ex mellanskarven hämtar en väsentlig del av sin föda från ålgräsängarna.

Ålgräsängarna bidrar också till att dämpa vågor och att binda sediment och medverkar därmed till att stabilisera och fysiskt skydda kusterna mot erosion.

De mera vegetationsfria sandbottnarna innehåller en mindre artrik och varierad fauna men är icke desto mindre mycket värdefull som födosöksområde för flertalet ovannämnda fiskarter, främst plattfisk.

Falsterbohalvön är på grund av både sin artrikedom och sin individrikedom av fågel, särskilt under höstflyttningen, en internationellt välkänd plats. Områdets kvaliteter är väldokumenterade genom Falsterbo fågelstation och de kontinuerliga vetenskapliga undersökningar som genomförts och fortfarande bedrivs i området. Sammanfattningsvis kan konstateras att vattenområdet runt Falsterbohalvön både sommar- och vintertid har mycket stor betydelse för en rad olika fågelarter.

Vattnen runt Falsterbohalvön är av stort kulturhistoriskt intresse. Farvattnet har varit intensivt trafikerat särskilt under medeltiden, då Skanör/Falsterbo tillhörde Hansans centrala marknads- och handelsplatser. Bevarandeförhållandena är här gynnsamma eftersom gränsen för skeppsmaskens härjningar går i norra Öresund och området är ett av de vrakrikaste längs Skånekusten. Flera vrak från medeltiden och 1500- och 1600-tal har lokaliserats utanför näsets kust. Från marinarkeologisk aspekt har området synnerligen stor betydelse.

Falsterbohalvön är med sina långa sandstränder ett uppskattat utflyktsmål såväl för regionens befolkning som för landets semesterfirare.

Ärendets beredning

Vellinge kommun, Arbetarpartiet-Socialdemokraterna, Centern, Folkpartiet Liberalerna, Kristdemokratiska Samhällspartiet (KDS), Miljöpartiet De Gröna, Moderata Samlingspartiet, Vellingepartiet

LÄNSSTYRELSEN
Malmöhus län
 Miljövårdsenheten
 G Mattiasson
 040 - 14 60 73

BESLUT

1992-09-08

231-5488/92
 1233-216

samt Falsterbonäsets Naturvårdsförening och Föreningen till skyddande av Måkläppens Fågelfauna har gemensamt i en skrivelse till Länsstyrelsen föreslagit att vattenområdet i Vellinge kommun avsätts som marint reservat för att skydda områdets stora natur- och kulturvärden.

Länsstyrelsen har remissbehandlat ansökan. Rikspolisstyrelsen, Sjöfartsverket, Kustbevakningen, Riksantikvarieämbetet, Statens Naturvårdsverk, Boverket, Fiskeriverket, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), Södra Skånska Regementet / Malmö Försvarsområde, Skånes Naturvårdsförbund, Ahlsell Mineral AB och AB Glassand har yttrat sig i ärendet. Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har ingen erinran mot förslaget.

SGU instämmer i bedömningen att halvöns unika karaktär motiverar ytterligare skydd av området, avstyrker en reglering av täktverksamheten samt föreslår att en utredning genomförs om vilka åtgärder som bäst gagnar Falsterbohalvöns naturliga utveckling. Ahlsell Mineral och Glassand avstyrker inskränkande föreskrifter av marin täktverksamhet. Skånes Naturvårdsförbund förordar att det marina reservatet omfattar ett större vattenområde och att bestämmelserna i det marina reservatet skärps.

Boverket har vid behandling av ansökan om tillstånd för utvinning av sand, grus och sten vid Västra Haken funnit att verksamheten kan antas få sådan omfattning att den bör prövas enligt 4 kap NRL. Boverket avstyrker ansökan om täktillstånd om regeringen inte upptar ärendet till prövning. Boverket anser att beslut om inrättande av marint reservat bör avvakta tills en prövning av täktverksamheten enligt 4 kap 2 § NRL har skett. Boverket har emellertid inget att erinra mot att prövningen om inrättande av marint reservat föregår en prövning av täktverksamhet vid Västra Haken, om det är parternas önskan.

Länsstyrelsens bedömning

Vattenområdet runt Falsterbohalvön har natur- och kulturvärden av högsta dignitet i landet. Området är dessutom av riksintresse för friluftsliv. Enligt SGU är sandfyndigheterna vid V Haken och Sandflytan av riksintresse för exploatering enligt 2 kap 7 § NRL.

Länsstyrelsen gör följande bedömning. Om täktverksamheten påverkar strand- och vattenprocesserna eller förorsakar erosionsskador på stränder eller biologiska störningar, måste sandsugningen utanför Falsterbohalvön upphöra. Sådana skador är inte förenliga med naturresurslagstiftningens syfte att långsiktigt skydda de riksobjekt som stränderna och miljön kring Falsterbohalvön utgör. Att stränderna på

LÄNSSTYRELSEN
Malmöhus län
 Miljövårdsenheten
 G Mattiasson
 040 - 14 60 73

BESLUT

1992-09-08

231-5488/92
 1233-216

Falsterbohalvön, särskilt det västra strandområdet är skadade är uppenbart. SGU har i en utredning 1992-06-02 (2:25 och 2:26) rörande strandutvecklingen under perioden 1971 - 1991 också visat att strandlinjen förskjuts österut d v s att strandområden försvinner. Bottennivåerna har också sänkts, vilket är särskilt markant nära sandsugningsområdet. Erosionsskadorna på Falsterbohalvöns västsida kan de närmaste åren förväntas öka genom att tillskottet på sand från halvöns sydsida upphörde, när Måkläppen fick kontakt med Falsterbohalvöns södra udde. Från såväl samhällelig synpunkt som naturresurshushållningssynpunkt framstår behovet av ett långsiktigt skydd för Falsterbohalvöns stränder med omgivande vattenområde som avsevärt mycket mera angeläget än en täktverksamhet med tillhörande skadeverkningar. Enligt 2 kap 10 § NRL skall företräde ges åt det ändamål som på bästa sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Ett förordnande med stöd av naturvårdslagen för vattenområdet utanför Falsterbohalvön bör därför enligt länsstyrelsens uppfattning utfärdas med syfte att skydda befintliga värden samtidigt som täktverksamhet förbjuds inom det område där det föreligger risk att verksamheten åstadkommer skada på naturmiljön.

Täktverksamhet kan direkt eller indirekt i områden med aktiva processer av det slag som finns kring Falsterbohalvön få förödande verkan. Förflyttning av sandmaterial med tillhörande transportformer har iakttagits i vattenområdet på 12 - 13 meters djup. Länsstyrelsen anser därför att det marina reservatet bör omfatta ett vattenområde intill 15 meters djup, d v s få en avgränsning som överensstämmer med det område som är av riksintresse för naturvård.

GRUND FÖR BESLUTET

Kustvattnen kring Falsterbohalvön utgör ett sandvandningsområde utan motsvarighet i Sverige. Vidsträckt sandrevelsområden och andra strandformer är liksom de aktivt pågående strandprocesserna av stort geovetenskapligt värde.

Sandbottnarna, det ringa vattendjupet och den starka vattenomsättningen skapar förutsättningar för ett rikt biologiskt liv. Förekomsten av många sällsynta och utrotningshotade växt- och djurarter i strand- och vattenområdet gör området särskilt värdefullt från marinbiologisk synpunkt. Det rika fågellivet och förekomsten av säl gör att området är särskilt värdefullt från zoologisk synpunkt.

Den omfattande forskningsverksamhet som sedan länge har bedrivits genom bl a Falsterbo Fågelstation, Lunds Universitet och sedemera också genom Programmet för miljö kvalitetsövervakning (PMK) gör att området har ett betydande värde för vetenskaplig forskning.

LÄNSSTYRELSEN
Malmöhus län
 Miljövårdsenheten
 G Mattiasson
 040 - 14 60 73

BESLUT

1992-09-08

231-5488/92
 1233-216

Sambanden mellan grunda sandbottnar av växlande utseende, bottenfauna, fiskreproduktion och fågelliv är av stort ekologiskt intresse. Dessa samband kan lätt påverkas, vilket gör att området måste uppfattas som ekologiskt särskilt känsligt.

De marinarkeologiska förhållandena gör området särskilt skyddsvärt från kulturhistorisk synpunkt.

Falsterbohalvöns strand- och vattenområde är värdefulla rekreationsområden och området är därför också viktigt för friluftslivet.

Med ovan nämnda motiv och på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur och områdets betydelse för allmänhetens friluftsliv bör det beskrivna området ges ett förordnande som naturreservat.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) förklarar länsstyrelsen det allmänna vattenområdet i Vellinge kommun intill ett djup av 15 meter samt enskilt vattenområde tillhörande Vellinge kommun som naturreservat.

Ändamålet med reservatet skall vara att låta området fritt få utvecklas efter havsströmmarnas uppbyggande och nedbrytande krafter på sandavlagringarna. Djur och växter skall fritt få kolonisera området och därefter likaledes ostört få utvecklas där.

Ändamålet skall tryggas genom att

- förbjuda utfyllnad och täktverksamhet i vattenområdet
- minimera störningarna på djurlivet

Föreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet skall för området gälla de föreskrifter som med stöd av 8-9 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) anges nedan.

- A. *Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.*

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

LÄNSSTYRELSEN
Malmöhus län
 Miljövårdsenheten
 G Mattiasson
 040 - 14 60 73

BESLUT

1992-09-08

231-5488/92
 1233-216

1. bedriva täktverksamhet i någon form
2. muddra, gräva, spränga eller vidtaga utfyllnad i vattenområdet (dumpning av massor)
3. använda kemiska medel i oljebekämpande syfte (dispergering)

Bestämmelserna skall ej utgöra hinder för underhåll av befintliga ledningar tillhöriga televerket, eldistributör eller Sjöfartsverket eller för att upprätthålla säkerheten i området. Utvinning av sand, grus och sten får ske vid V Haken och på Sandflyttan till dess att idag gällande tillstånd enligt kontinentalsockellagstiftningen upphör 1992 respektive 1993. Hinder föreligger inte heller för att hålla Slusan och området inom hamnbassängerna och dess inseglingsrännor i Skanörs hamn och Falsterbokanalens öppna. Hinder föreligger inte heller enligt 3 § naturvårdslagen att genomföra den av regeringen den 19 september 1985 fastställda detaljplanen öster om Falsterbokanalens norra bassäng.

- B. *Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång.*

Markägare och innehavare av särskild rätt till vattenområdet är skyldig att tåla att utmärkning av och upplysning om reservatet vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

- C. *Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen av reservatet*

Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen som framgår av nedanstående skötselplan. Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv om förvaltningen.

Naturvårdsförvaltare

Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen i Malmöhus län, som fortlöpande vid förvaltningen skall samråda med markägaren, berörda myndigheter och länets skötselråd.

Skötselplan

Naturreservatet skall vårdas så att det fritt utvecklas efter havsströmmarnas uppbyggande och nedbrytande verkningar på sandavlagringarna. Djur och växter skall fritt få kolonisera området och därefter likaledes ostört få utvecklas där.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (miljö- och naturrekursdepartementet), se bilaga 1.

LÄNSSTYRELSEN

Malmöhus län

Miljövårdsenheten

G Mattiasson

040 - 14 60 73

BESLUT

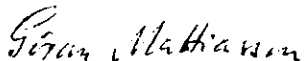
1992-09-08

231-5488/92

1233-216

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Bertil Göransson jämte ledamöterna Bo Arvidson, Thorvald Frostemark, Per Olof Håkansson, Vera Håkansson, Benny Jönsson, Britt-Marie Lindkvist, Karl Lindström, Bengt Modig, Sten Norin, Ronny Olander och Per-Olof Pettersson.

I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog även länsråd Gunilla Hedesten Nordin, länsarkitekt Lars Renfors, miljövårdsdirektör Lars Pålsson, förste länsassessor Christina Cinthio, planeringsdirektör Ulf Åberg samt avdelningsdirektör Göran Mattiasson, föredragande.

Bertil Göransson
Göran Mattiasson**Bilaga**

Hur man överklagar